כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בשלח ■ י"ב שבט ה'תשע"ז ■ 08.02.2017 ■ גליון מס' 414

תפוצה לכל קהילות ישראל

"הנחשלים אחריך"

על פי שיחתו של הרבי מלובביץ' בשלח תשל"ו

בפרשתנו מסופר על מלחמת עמלק בישראל: "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים". בהמשך, בספר דברים, אנו למדים שעמלק תקף את החוטאים שבבני ישראל, כלשון הפסוק: "ויזנב בך כל הנחשלים אחריך". כיצד הגיב משה? הוא לא התעלם חלילה מהנעשה בשולי המחנה ולא זנח את האנשים הנחותים, אלא הורה ליהושע: "בחר לנו אנשים, וצא הלחם בעמלק". והוא עצמו פתח בצום ובתפילה, ונשא את ידיו מעלה עד לניצחון. את כל הפעולות האלה עשה משה כדי להציל את ה"נחשלים אחריך", שגם החוטאים יינצלו.

משה נקרא בעם ישראל לדורותיו - משה רבנו. היינו שהוא הרב של כולנו ואנחנו תלמידיו. רב אמיתי אינו מסתפק בהיותו מלמד את תלמידו תורה, אלא גם מורה את דרכו הרוחנית ומדריך אותו ללכת באורחותיו. על הרב להקפיד שתלמידיו יהיו הגונים, כפסק ההלכה "אין מלמדים תורה לתלמיד שאינו הגון". עליו גם לוודא שדבריו לא יפורשו שלא כהלכה, כפי שהמשנה במסכת אבות מזהירה: "חכמים, היזהרו בדבריכם, שמא... תגלו למקום מים הרעים וישתו התלמידים הבאים אחריכם". זאת ועוד, הרב נדרש לחנך את תלמידו לאמץ את צורת החשיבה שלו. לא זו בלבד שהתלמיד צריך לזכור ולשנן את תורת רבו, אלא כל מהלך המחשבה שלו אמור להיות באותו כיוון שחושב רבו, שכן רב אמיתי גורם לתלמיד לחשוב כמותו.

הוכחה לכך מצויה בדברי המשנה במסכת אבות: "מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע". לכאורה, מדוע המשנה מדברת על התלמידים ואינה משווה בין אברהם לבלעם עצמם? אלא שהתלמידים מייצגים את רבותיהם. כאשר מביטים בתלמידים, אפשר ללמוד מהם מי היו רבותיהם. מזה מובן שדרך התנהגותו של משה רבנו מלמדת את כולנו כיצד עלינו להתנהג, שכן משה הוא 'רבנו' וכולנו תלמידיו. משה איננו רבם של בני דור המדבר בלבד, אלא של כל בני העם היהודי, עד סוף כל הדורות.

יכול יהודי לטעון שאין רצונו להתעסק עם "הנחשלים אחריך". איזו שייכות יש לו איתם?! הלוא הוא שרוי בתוך ארבע אמות של תורה ותפילה, ולמה לו להפסיק מעיסוקיו הטובים ולפעול עם ה'נחשלים', אלה שמצויים מחוץ לענני הכבוד, דבר שעלול לבלבלו מעבודתו הקדושה?! על כך יש לומר לו, שהוא תלמידו של משה, ומשה הוא רבו, ועל התלמיד לנהוג כרבו ולחשוב כצורת מחשבתו של רבו. ואם יטען הטוען שאין ביכולתו לעמוד במדרגתו של משה, יש להשיב לו שבכל יהודי קיים ניצוץ מנשמת משה, והוא נותן לו את הכוחות לכך. על כן יש לפעול גם עם ה'נחשלים' ולהחזיר כל יהודי אל אבינו שבשמים. ■

קריעת ים סוף

/ הרב יעקב הלוי פילבר

שלוש תחנות אנו מבחינים בגאולת ישראל ממצרים: היציאה ממצרים, מעמד הר־סיני, וכניסה לארץ ישראל, כמו שנאמר: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" (שמות ג יב) ועוד נאמר למשה: "הוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים ... והבאתי אתכם אל הארץ", והנה בכל המהלך הזה אין כל אזכור לנס קריעת־ים־סוף, ולכאורה נראה

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

'עד יעבור' 'עד יעבור'
בשירת הים מופיע פסוק שממנו לומדים חז"ל במסכת ברכות דף ד', שעתידים ישראל לעלות לארץ ישראל עלייה שנייה...
המשך בעמ' 2

שוויית חורף
הכבוד של מי קודם? של האישה או של ההורים? כשבעלי מחלק מיין הקידוש או מפרוסת המוציא לסועדים, למי הוא צריך לתת קודם? לאביו ואמו או לאשתו?...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת
מדוע נידה הרב אבוהב את בעל ה"לבושים"?
על פתח ביתו של רבי מרדכי יפה, בעל ה"לבושים", התדפקה משלחת מכובדת. היו אלה פרנסיה ונכבדיה של קהילת פוזנא...
המשך בעמ' 4

שביבים
"איני רוצה להינתק מהקב"ה אפילו על הנייר"
10 סיפורונים על כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש לרגל יוד אלף שבט יום עלייתו על כס הנשיאות...
המשך בעמ' 6

שקריעת־ים־סוף לא היתה מלכתחילה מהלך הכרחי בגאולה הישראלית, והגאולה היתה יכולה להתרחש גם בלעדיה, כמו שאנו אומרים בהגדה של פסח: "אילו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים דיינו", ובפירושו 'אמרי שפר' ביאר זאת הנצי"ב: "שהיה נותן בלב אנשי מצרים שלא ירדפו אחר ישראל מרוב פחד", ואם כך לכאורה לא היה צורך בקריעת הים. אבל האמת היא שקריעת ים סוף לא היתה אירוע מקרי ובלתי צפוי, אלא אדרבא היה מהלך מתוכנן מראש שההשגחה העליונה יוזמת אותו בכמה שלבים: היא ההופכת תחילה את לב פרעה לרדוף אחריהם, היא המבקשת אח"כ מבני ישראל שישובו ויחנו לפני פי החירות כדי שפרעה יאמר: נבוכים הם בארץ, "וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו" (שמות יד ד), ואם אכן הכל היה מתוכנן מראש יש לשאול: מה בא נס קריעת ים סוף להשלים במהלך הגאולה, מהו הדבר שבלעדי קריעת הים היינו חסרים בגאולה?

לכאורה אפשר היה לומר שקריעת־ים־סוף בא להקנות לישראל את האמונה, כמו שכתוב: "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים ... ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו" (שם, שם, ל) אלא שלפי דברי הרמב"ם האפשרות הזו נדחית, שהרי הרמב"ם כתב שם: "משה רבנו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שהמאמין על פי האותות יש בלבו דופי שאפשר שיעשה האות בלט וכשוף, אלא כל האותות שעשה משה במדבר לפי צורך עשאם, לא להביא ראיה על הנבואה. היה צריך להשקיע את המצרים, קרע את הים והצלילן בתוכו ... ובמה האמינו בו? במעמד־הר־סיני, שעינינו ראו לא זר ואוזנינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים, והוא נגש אל הערפל והקול מדבר אליו ואנו שומעים: משה, משה, לך אמור להם כך וכך ... ומנין שמעמד־הר־סיני לבדו הוא הראיה לנבואתו שהיא אמת שאין בה דופי? שנאמר: 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן, בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם' - מכלל שקודם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם, אלא נאמנות שיש אחריה הרהור ומחשבה". (הל' יסודי התורה פ"ח ה"א) ואם כך, לפי דברי הרמב"ם, שבלאו הכי היו עתידים ישראל להתייצב למרגלות הר סיני, ורק שם במעמד קבלת התורה יזכו לאמונה השלימה, מה הצורך לאמונה החלקית שלה זכו ישראל בנס ים סוף, והרי בכלל מאתים מנה?

ואכן את האמונה השלימה קבלו ישראל במעמד הר סיני, ולכן צריך לומר שלפרק הזמן מיציאת מצרים עד קבלת התורה היו מטרות אחרות, מטרות שהיו הכנות שבלעדן לא היו ישראל יכולים לזכות לקבלת התורה, כמו שכתב רבי שמואל בורנשטיין בספרו 'שם משמואל': "אי אפשר היה לקבל התורה בעוד רשות פרעה ומצרים עליהם". (שמות, בשלח תרע"ב, עמ' קעב) וכוונתו היא שמאחר שבגלות מצרים שקעו ישראל במ"ט שערי טומאה לא היו יכולים במצבם השפל הזה לקבל את התורה, שהרי "שכינתא לא שריא באתר פגים". על כן עוד לפני התייצבותם למרגלות הר־סיני, קודם קבלת התורה, היו צריכים ישראל לא רק לצאת ממצרים אלא להוציא את "מצרים" מישראל, להזדכך ולהתחשל מבחינה רוחנית ומבחינה מוראלית כדי שיהיו ראויים לקבל את התורה. ולהכשרה הזו זכו ישראל בתקופה שבין יציאת מצרים לקריעת ים סוף, שכל מה שעברו בתקופה הזו חישלו את ישראל והכשירו אותם לקבלת התורה. כך ששתי האמונות, החלקית שבאה בקריעת ים סוף והשלימה של מעמד הר סיני, הן משלימות זו את זו והאחת לא היתה ללא השנייה. קריעת־ים־סוף הועילה בבחינת סור־מרע שהתרחקו מעבודה זרה והאמינו אמונה חלקית בה' ובמשה עבדו, אבל את האמונה החיובית הסופית, שהיא עומדת לעולם, זכו לה ישראל רק במעמד־הר־סיני. ועוד סיבה לצורך של קריעת ים סוף שעד אז עם ישראל היה פסיבי, ההשגחה העליונה עשתה בשבילו את כל העבודה ואפילו היציאה ממצרים פרעה מגרש אותם ומשלח אותם מארצו, ורק לפני ים סוף כשמשה עומד ומתפלל אומר לו הקב"ה: "מה תצעק אלי" הפסק להתפלל ועשה מעשה "דבר אל בני ישראל ויסעו". קיפצו למים הסוערים ואז יבקע הים.

'עד יעבור' 'עד יעבור'

/ הרב תומר אנגלסמן

בשירת הים מופיע פסוק שממנו לומדים חז"ל במסכת ברכות דף ד', שעתידים ישראל לעלות לארץ ישראל עלייה שנייה בנוסף לעלייה הראשונה מארץ מצריים. הדבר נלמד מהכפילות של המילה "יעבור" בפסוק - "עד יעבור עמך ה', עד יעבור עם זו קנית". חז"ל הסבירו שמשום שהפסוק מציין יחד את שתי העליות, יש כאן הבטחה שיהיו בשתי העליות נסים גדולים!

לאחר חורבן בית ראשון וגלות בבל, עלו ישראל בפעם השנייה לארץ ישראל. לצערנו, היו הבדלים משמעותיים בין שתי העליות הללו. בעלייה הראשונה עלו ישראל בעזרת נסים: במצריים, על הים, במדבר ובכיבוש הארץ. לעומת זאת, בעלייה השנייה עלו ישראל בלי שום כוח צבאי ורק בעזרת מלך גוי הורשו ליישב חלקים קטנים בארץ, ולאורך תקופה ארוכה נשלטו עדיין בידי מלכים פרסיים. בכמה מקומות בגמרא נאמר שאכן היו ראויים ישראל שגם בעליית בבל יהיו נסים כמו ביציאת מצריים אך גרם החטא.

מהו אותו חטא שגרם להבדל העצום בין שתי העליות?

ר' יהודה הלוי בספרו 'כוזרי' המתאר שיחה בין חכם יהודי למלך כוזר המתעניין ביהדות, כותב את אשר הקשה מלך הכוזרים על החכם היהודי:

מדוע אתם מתפללים בכוונה 'רחם על ציון כי היא בית חיינו' אך אינכם עולים לארץ ישראל?

אמר החכם: "מצאת מקום חרפתי!" - 'אכן אני מתבייש' והחכם מסביר בהמשך שאכן כיוון שלא עלו כל ישראל, היה זה חטא שהביא לביטול הנסים שהיינו ראויים לקבל בעלייה השנייה מבבל כמו שקיבלנו בעלייה הראשונה ממצריים. נאמר בספר עזרא שבעליית עולי בבל רק מעטים הסכימו לעלות לארץ והשאר נשארו בגלות. מתוך מיליוני יהודים עלו לארץ רק 42,360 איש. זהו החטא שגרם לכך שלא זכינו לנסים כמו בעלייה מארץ מצריים.

בימינו, במשך מספר שנים, עלו מיליוני יהודים לארץ וזכינו שיקויים בנו נבואת ירמיהו: "לָכֵן הִנֵּה-יָמִים בָּאִים, נְאֻם-יְהוָה; וְלֹא-יֹאמְרוּ עוֹד חַי-ה', אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. כִּי אִם-חַי-ה', אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת-זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צָפוֹנָה, וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת, אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם; וְיָשְׁבוּ, עַל-אַדְמָתָם.

הנסים בגאולה שלנו, על פי הנביא ירמיה, גדולים הרבה יותר מנסי יציאת מצריים. הנביא מתאר שגדול נס קיבוץ הגלויות מכל הארצות יותר מאשר יציאה מגלות לגאולה רק מארץ אחת. בשבת שירה אנו לומדים להודות ולומר שירה כאשר אנו זוכים לנסי הגאולה!

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואלים בני זוג אשר מעדיפים להישאר בעילום שם (מטעמים מובנים):

טענת האישה: בעלי חונך מקטנות על ידי הוריו שיחיו' שכיבוד הורים קודם לכל. ייאמר לשבחם שהם אכן הצליחו להטמיע בו תכונה זו, ובכל פעם שהוריו מבקשים ממנו דבר מה, קטן או גדול, הוא רץ לדבר מצווה למלא רצונם על הצד היותר טוב.

גם כיום לאחר נישואינו, הוא מעמיד מצווה זו של כיבוד ההורים, בדרגת עדיפות עליונה, יותר מאשר חובתו לכבד את אשתו - אותי.

בכל פעם שהוריו מבקשים ממנו דבר מה, הוא רץ למלא את מבוקשם בלא להתחשב ברצוני.

אני אתן לרב כמה דוגמאות כדי להמחיש את הבעיה: הוריו של בעלי רוצים שנבוא אליהם לסעודת ליל שבת (הם גרים בסמיכות אלינו) לעתים תכופות, אולם אני מעדיפה לסעוד את סעודת ליל שבת בחיק המשפחה המצומצמת - אני, בעלי וילדינו.

לעיתים תכופות הוריו של בעלי מבקשים ממנו כי יצא עמם לארוחת בוקר (בעיקר בימי ששי) אולם אני הייתי מעדיפה כי בעלי יצא עמי לארוחת בוקר ולא עם הוריו...

אני חושבת כי חובתו של הבעל כלפי אשתו גוברת על חובתו כלפי הוריו, ולכן בעלי מחויב קודם כל אליי, ורק לאחר מכן להוריו, אך בעלי אומר שמצוות כיבוד אב ואם זו מצווה מהתורה, והוא חייב לקיימה.

וכאן אני שואלת: הכבוד של מי קודם? של האישה או של ההורים? כשבעלי מחלק מיין הקידוש או מפרוסת המוציא לסועדים, והוריו מתארחים אצלנו לסעודה, למי הוא צריך לתת קודם? לאביו ואמו או לאשתו?

חשוב לי להדגיש כי איני קטנונית, ואילו היה מדובר בשאלה המגיעה לידי מעשה לעיתים רחוקות - החרשתי, אך מאחר ומדובר בהתמודדות על בסיס קבוע ולעיתים קבועות ולאורך שנים רבות, חשוב לי לקבל דעת תורה זו הלכה בנושא חשוב זה.

כבר פניתי בעבר לכמה רבנים, וכולם לא ענו לי תשובה הלכתית ישירה, אלא הלכו סחור סחור, כגון: החכם עיניו בראשו...על הבעל לשתף את אשתו, וכולי וכולי. אנחנו מאחורי כל זה וברצוני לקבל תשובה הלכתית פשוטה! הכבוד של מי קודם, של האישה או של ההורים?

טענת הבעל: אין לי הרבה מה להוסיף, רק אומר שכך חונכתי וראיתי בבית הוריי. אם על פי ההלכה כבוד אשתי קודם - אחשב מסלול מחדש.

תשובה: כבר נשאלתי בעבר שאלה זו, ובעת שהוריי מתארחים אצלי לשבת אני אכן נבוך בשאלה למי לתת ראשון מיין הקידוש ומפרוסת המוציא, ולא הצלחתי להגיע למסקנה ברורה בנושא זה, אך כעת לאור שאלתכם עיינתי שוב בשאלה זו ואעלה על הכתב את מה שנראה לעניות דעתי.

הנה בהשקפה ראשונה אמרתי כי חובת הבעל לכבד את הוריו קודמת לחובת הבעל לכבד את אשתו, שהרי מצוות כיבוד אב היא מצווה מהתורה, ואילו חובת הבעל לכבד את אשתו היא מצווה מדברי חכמים[א], וברור שדין תורה קודם לדין חכמים.

אולם לאחר מכן נמלכתי בי ואמרתי שחובת הבעל לכבד את אשתו קודמת לחובת הבעל לכבד את הוריו (על כל פנים בנידון דידן) וזאת מחמת שני טעמים:

א) תחושת הלב היא שאשתו של אדם קודמת לכל דבר אחר, שהרי אשתו היא, וחובת הבעל כלפי אשתו היא חובה פנימית ואילו חובת הבעל לכבד את הוריו היא חובה חיצונית, וחובה פנימית קודמת לחובה חיצונית, ועל אף שאיני יודע להגדיר גדרים אלו בגדרי ההלכה מכל מקום כך תחושת הלב, ועל אף שלא פוסקים הלכה על פי תחושות, מכל מקום אולי אפשר להמליץ על כך את הפסוק[ב] 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו'[ג].

ב) עוד נראה שאם המצב הוא כזה שאם הבעל על ידי קיום מצוות הוריו יפסיד משום כך את ה'שלום בית' שלו אין הוא חייב במקרה כזה לכבד את הוריו, וכשם שנפסק להלכה שאין אדם מחויב להאכיל את אביו מכספו, אלא רק מכספו של אביו[ד], גם בנידון דידן, אין הבעל מחויב להפסיד את 'שלום הבית' שלו עבור מצוות כיבוד אב ואם, ומאחר שאינו מצווה בכיבוד אב, ממילא מחויב בכבוד אשתו[ה].

אך גם אני לא אמנע מלומר שהאדם החכם יודע לתמרן בין חיוביו ולקיים שניהם, מבלי שאחד יבוא על חשבון השני, אבל כאמור אם כבר הגיע מצב שבו חובה אחת מגיעה על חשבון השנייה, ואם יתעסק בכבוד הוריו, יפסיד משום כך את שלום ביתו, כבוד אשתו קודם כנ"ל[ז].

ולכן אם על ידי כך שהבעל ימזוג מיין הקידוש לאביו תחילה, תפגע אשתו, ויופר ה'שלום בית', צריך למזוג תחילה לאשתו[ח].

עוד אוסיף ואומר שזה פשוט שחובת האישה לכבד את בעלה גוברת על חובתה לכבד את הוריה[ט].

ובשולי הדברים: ראוי גם להקדיש תשומת לב גם לנקודת המבט של ההורים של הבעל שכל הזמן מבקשים מבנם בקשות כאלו ואחרות (ובפרט אם מדובר בבקשות שהן לא מן ההכרח) ויכולים

הם להעלות על דעתם שאולי הדבר פוגע לבנם במערכת היחסים שלו עם אשתו, ואם כן צריכים הם למחול מדי פעם על כבודם ולהשתמש בזכותם במינון הראוי, ואם הקב"ה מסכים שימחה שמו על המים כדי להשרות שלום בין איש לאשתו גם הם יכולים למחול על כבודם למען 'שלום בית'.

כמו כן על האישה להבין שבעלה מחויב במצוות 'כיבוד אב ואם' ועליה להיות לו ל'עזר כנגדו' גם בקיום מצווה חשובה זו.

א - ל' הרמב"ם פרק ט"ו מהלכות אישות הלכה י"ט 'וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו, ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי הממון, ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז' ומקורו מגמ' בסנהדרין ע"ו עמוד ב' ויבמות ס"ב ובבא מציעא נ"ט ע"א (וכן חולין דף פ"ד) אך עיין בערוך לנר כריתות כ"ח עמוד א' שאין זה חיוב ממש אלא מידת חסידות, אך ברמב"ם לא משמע כך כי כתב 'וצוו חכמים' (וכן בהלכה הבאה לגבי חובת האישה לכבד את אשתו כתב בלשון 'וצוו חכמים' ודו"ק)

ב - בראשית ב' כ"ד, ועיין שם בפירוש הספורנו 'ראוי שישתדל האדם לישא את אשה ההוגנת לו וראויה לידבק בו גם שיצטרך לעזוב את אביו ואת אמו'.

ג - ואולי אפשר להגדיר זאת כך: חיוב בעל לכבד את אשתו הוא מדיני דרך ארץ (וכן כתב בעיון יעקב על כריתות כ"ח ע"א) וחובת הבעל לכבד את אביו הוא מדיני תורה, ודרך ארץ קדמה לתורה.

ד - כמבואר בשו"ע יו"ד סימן ר"מ סעיף ה', ומקורו מגמ' בקידושין דף ל"ב, וזה אחד הטעמים למה שפסק הרמ"א בסעיף כ"ה שאם האב מוחה בבנו שלא לישא אישה מסוימת אינו צריך לשמוע בקולו, מאחר וכיבוד אב הוא משל אב ולכן לא צריך להצטער ולקחת אישה שאינו חפץ בה כל כך כמו האישה שאותה הוא חפץ לקחתה, כמבואר במקור הדברים במהרי"ק (שו"ת סימן קס"ו, וזה טעם ראשון מתוך שלושה שכתב שם המהרי"ק, ובגוף דברי המהרי"ק עיין חזו"א יו"ד קמ"ט אות ג' ושו"ת ציץ אליעזר חלק ט"ו סימן ל"ד אות ב') וא"כ אף לאחר שנשאה לו לאישה אינו מחויב 'להפסידה' בגלל כבוד אביו והוא הדין והוא הסברא (וע"ע בשו"ת משיב דבר חלק ב' סימן נ' שאם השידוך המדובר יגרום ביזיון לאביו או אמו מחויב לשמוע בקולם שכל הטעמים של המהרי"ק שייכים למצוות 'כבוד אב' אבל לא יכולים להתיר איסור של 'ארור מקלה אביו ואמו' ולפ"ז יל"ע בנד"ד אם ע"י כבוד אשתו מבזה בכך את הוריו וצ"ע)

ה - אולם עיין שו"ת רעק"א מהדו"ק סימן ס"ח שמי שמכבד אביו משלו, לא הוי כמי שאינו מצווה ועושה אלא נחשב מצווה ועושה עי"ש בדבריו, מ"מ זה ודאי שאינו מחויב לעשות כן כי אינו מחויב להוציא הוצאות עבור כבוד אביו, ולכן רשאי הוא להקדים כבוד אשתו, ואף אם חובה אין כאן לפי המבואר ברעק"א דלעיל מ"מ רשות ועצה טובה יש כאן ודו"ק.

ו - ועוד יש לצדד על פי המבואר בשו"ת תרומת הדשן סימן רס"ג מובא להלכה ברמ"א אה"ע סימן א' סעיף ח', ועיין בזה בשו"ת 'בצל החכמה' חלק ה' סימן צ"ב.

ז - כל הנ"ל כתבתי מבלי להיכנס כלל לנידון אם חייב הבן לשמוע בקול הוריו בכך שהם רוצים שהוא יבוא ויאכל עמם, האם זה בגדר 'כיבוד' או בגדר 'מורא' ודנו בזה רבות האחרונים ואכמ"ל, ולהנ"ל גם אם נסיק שזה בכלל 'מורא' מ"מ כבוד אשתו קודם כאמור בגוף התשובה.

ח - אולם יש מקום לפקפק ולומר שהנה כשם שהגבר מחויב לכבד את אשתו כך גם האישה מחויבת לכבד את בעלה, ועוד שאף היא חייבת בכבוד חמיה וא"כ כבוד אב הבעל קודם משום שבנו וכלתו מחויבים בכבודו (עפ"י הגמ' בקידושין דף ל"א עמוד א' אבא אומר השקיני מים ואימא אומרת השקיני מים כבוד אב קודם שאתה ואמך מחויבים בכבודו) , אמנם שני תשובות בדבר, א' הסברא של 'אתה ואמך חייבים בכבודו' היא רק סברא בדיני קדימה היכא ששני החיובים שוקלים, אבל היכא שמצווה אחת גדולה מחבירתה לא תבוא סברא זו ותכריע וכאן לפי האמור לעיל חייב הוא להקדים כבוד אשתו (ובסגנון אחר: סברא זו היא בדיני קדימה, כיבוד של מי להקדים, אבל בנד"ד זה אחד על חשבון השני, שאם יכבד את אביו לא יוכל לכבד את אשתו וכן להיפך ובכה"ג לא שייכת סברא זו שהיא רק שיקול בדיני קדימה ולא בדיני דחייה ודו"ק) ואת עיקר סברא זו כבר כתב ב'מנחת אשר' לבראשית סימן ס"ד עיין שם. ב' אם בנד"ד אין הבעל חייב לכבד את אביו אז ק"ו שגם האישה אינה מחויבת בנידון זה לכבד את חמיה שלא מסתבר שהיא תהיה חייבת בכבודו יותר מבעלה ובפרט שי"ל שהיא לא חובה עצמאית אלא סניף מחובתה לכבד את בעלה שחייב בכבוד אביו, עיין בברכי יוסף על גיליון השו"ע יו"ד סימן ר"מ סעיף כ"ד, ודו"ק.

ט - שו"ע שם סעיף י"ד.

סימור לשבת

מדוע נידה הרב אבוהב את בעל ה"לבושים"?

על פתח ביתו של רבי מרדכי יפה, בעל ה"לבושים", התדפקה משלחת מכובדת. היו אלה פרנסיה ונכבדיה של קהילת פוזנא, שבאו להזמין את רבי מרדכי יפה לשמש כ'מרא דאתרא' בעירם. אף כתב רבנות מפואר נשאו בידם, בציפייה שייאות הגאון לעטר את עירם בתפארת כהונתו. שמע רבי מרדכי דבריהם, הפך בהצעה וניאות לקבלה, אולם בקשה אחת הייתה בפיו. "המתינו נא לי חודשים מספר, שכן איני בקי בחכמת עיבור החודש, וסבורני שאי אפשר לי לשמש ברבנות בלא שאשתלם בחכמה זו, ומכיוון שבמדינתנו אין אדם שאוכל ללמוד ממנו חכמה זו, חושבני שאסע לוונציה שבאיטליה, ואקבל תורה זו מפי חכמי הספרדים המצויים שם. יהי ה' בעזרי, וכאשר אהיה בקי בחכמת העיבור על בוריה, אשים פעמי לעירכם ואהיה לכם לרב", הבטיח לפרנסי פוזנא. רבי מרדכי לא איחר לצאת לדרך, וכעבור זמן לא ארוך דרכו רגליו על אדמת ונציה. שמעו של רבי יצחק אבוהב יצא לפניו כמי שבקי בחכמת העיבור, ורבי מרדכי יפה ברר את כתובתו ועלה אל ביתו, נפגש עמו ושטח בפניו בקשתו ללמוד מפיו חכמת העיבור. תהה רבי יצחק על קנקנו של רבי מרדכי ומצאו מלא וגדוש בכל חדרי התורה. על אתר נענה לבקשתו ובמשך ג' חודשים לימדו את סוד חכמת העיבור. רבי מרדכי נעשה מומחה של ממש בחכמה זו, ולימים אף שלח את קולמוסו וחיבר את ספרו "לבוש הדר ויקר" על הלכות ראש חודש.

המעשה הבא אירע באחד הימים בהם ישבו רבי יצחק ורבי מרדכי ולמדו בחברותא. בנו הקטן של רבי יצחק נכנס לחדר הלימוד ובידיו פרי, ברכת "בורא פרי העץ" נשמעה מפיו, ובני הבית ורבי יצחק ביניהם הזדרזו לענות אמן על הברכה. היחיד שלא ענה 'אמן' היה רבי מרדכי. שקוע היה בתלמודו, וכלל לא שם לב לברכת הילד. מן הסתם שקוע היה בחישוב מסובך בענייני העיבור. זעקתו של רבי יצחק העירה אותו מהרהוריו. "מה זאת, רבי מרדכי? כיצד אירע שלא שמת ליבך לענות 'אמן' אחר הברכה?" רבי יצחק המשיך ונזף ברבי מרדכי, אולם לא

המשך בעמוד הבא...

הסתפק בכך. "מנודה אתה!" קרא לעברו ושילחו מעל פניו. רבי מרדכי היה המום, ולא הבין מדוע נגזר עליו לסבול נידוי חמור בגין אי עניית אמן בשוגג על ברכה. אולם מכיוון שהחשיב את רבי יצחק אבוהב כרבו, נהג בעצמו נידוי מוחלט, יצא מבית רבו ולא הופיע לפניו במשך שלושים יום. רק כעבור שלושים יום עלה לבית רבו, ניצב לפניו, וביקש ממנו מחילה והתרת נידוי. רבי יצחק אבוהב נענה מיד לבקשתו, והתיר לו את הנידוי.

ואז קירבו בפנים שוחקות ושח לו בחיבה: "רבי מרדכי, דע לך כי אהבת עולם אהבתיך, יותר מאהבת אב לבנו. לא נידיתיך אלא מגודל אהבתי כלפיך. שכן, בכך שלא ענית אמן, עלול היית לעורר על עצמך קטרוג נורא בשמיים ואף להתחייב מיתה חלילה, וע"כ נידיתיך להמיר העונש החמור בעונש קל". ורבי יצחק סיפר לרבי מרדכי מעשה נורא אודות תלמיד חכם שנענש על שלא נזהר בעניית אמן: "היה זה לפני שנים רבות במדינת ספרד, כאשר המלך גזר על אחת הקהילות גזירת גירוש נוראה. כל יהודי הקהילה עמדו בפני גורל נדודים אכזרי מאין כמוהו, וצפו בעיני רוחם את התמונה הנוראה, כיצד נוטלים הם את עולליהם ואת מעט מטלטליהם, ונעים ונדים בדרכים, בקור ובחום, באין מרגוע לראשם. 'חייבים לפייס את המלך ולבטל את רוע הגזירה' שחו זה לזה גבירי הקהילה, ופה אחד חילו את פני הרב, אב בית הדין, שיעלה לארמון המלוכה וישפיע על המלך, מכרו משכבר הימים, לבטל את רוע הגזירה, או לכל הפחות להמירה בתשלום מס וכדומה. כאשר נקבצו פרנסי הקהילה בבית הרב וביקשוהו לעשות כן, עמדה השמש בראש האילנות. השעה היתה שעת מנחה והרב ביקש: 'המתינו לי עד שאתפלל, ולאחר מכן אעלה אל ארמון המלך'. אך הפרנסים דחקו ברב בעדינות: 'כבודו, הן מדובר בפיקוח נפש. יעלה הרב אל הארמון ויפעל לביטול הגזירה, ולאחר מכן יתפלל מנחה, שזמנה עד שקיעת החמה'.

נעתר הרב להפצרותיהם, עטה על עצמו את אדרתו, עלה אל הארמון והתקבל בכבוד הראוי. פניו של המלך צהלו לקראת ידידו הוותיק, והוא הושיבו לצידו והחל משוחח עמו על דא ועל הא. לפתע נראתה בפתח משלחת לבושי שחורים. היתה זו קבוצת כמרים שהגיעו ממרחקים, על מנת להיפגש עם המלך. ראש הכמורה ניגש למלך, כרע על ברכיו וכמנהג הגלחים החל מעתיר על המלך ברכה ארוכה כאורך הגלות. המלך האזין בקשב לברכת הכומר, ואילו הרב ישב באי נוחות והמתין שהטקס יסתיים. אולם לא, הברכה התארכה והתארכה, הכומר פתח בכד וסיים בחבית, וטרם כילה לדבר.... בין כך ובין כך הבחין הרב שהחמה הולכת ונעלמת לה בפאתי הרקיע, ומכיוון ששיער שברכת הכומר תארך עוד זמן מה, נעמד ופניו אל הקיר והחל מתפלל תפילת מנחה. דא עקא, אך החל הרב בתפילתו, ולהבדיל אלף אלפי הבדלות סיים הכומר את דברי תפילתו. הוא נעמד על רגליו וציווה על כולם לאמר אמן אחר ברכתו, כדי שתתקיים על כל פרטיה ודקדוקיה.

ואכן, כל באי טרקלין המלך, השומרים והניצבים, השרים והיועצים, חבר הכמרים והמשרתים, כולם ענו אמן בקול רם ובבת אחת. כולם, מלבד איש אחד ויחיד, הלא הוא הרב היהודי... "עינו השטנית של הכומר, שאהבת ישראל לא היתה אחת ממידותיו הברוכות, עקבה מלכתחילה אחר הרב היהודי, ועתה מצא לו הכומר שעת כושר נאותה להיפרע מהיהודים ומרבם. '"אוי ואבוי' גנח הכומר וכמעט שנפל מתעלף. 'מה אירע?' נזעקו כולם, והכומר הורה באצבעו הגרומה על הרב שעמד שקוע בתפילה, 'הראבינע'ר היהודי הרס את הכל, הוא לא אמר אמן! אילו היה אומר אמן, היתה מלכותו של המלך קיימת לעד! נזק עצום גרם היהודי הארור לממלכה כולה!' "שמע המלך את דברי הכומר וחמתו בערה בו. תוך רגעים נגזר דין הרב בחומרה רבה. המלך דן אותו למיתה משונה, תוך ייסורים קשים ומרים, והתליינים שהוזעקו לטרקלין המלך הובילו את הרב החיוור החוצה ושם המיתוהו כמצות המלך.

נקל לשער כי גזירת הגירוש גם היא לא אחרה לבוא, ותוך ימים מצאו כל יהודי העיר את עצמם מגורשים מבתיהם, נעים ונדים בדרכים, ונתונים לחסדי הנכרים. אבלם של היהודים על מות רבם, התערב באבלם על גירושם מבתיהם ודמעותיהם זלגו על שתי האבדות גם יחד. "גזירה היא על המת שישתכח מן הלב" אמרו רבותינו (פסחים נד. ב), אך אחד מידידיו של הרב לא היה מסוגל לחדול מלהתאבל עליו. הוא והרב היו בגדר 'שני רעים שלא נפרדים', ומכיוון שהכיר בצדקותו, חסידותו וענוותנותו האדירה של הרב, לא הסכין לקבל גזירת שמיים בלא לידע טעמה. מידי יום היה צם ומתאבל, כדי שידידו יופיע בחלומו ויגלה לו מדוע נהרג על קידוש השם במיתה כה משונה ואכזרית. חלפו להם ימים וחודשים, ולבסוף אירע הדבר. בשעה שאותו ידיד של הרב ישב בחדרו ועסק בתורה, נגלה לפתע מולו, בהקיץ ממש, חברו ההרוג. "דע לך", אמר הרב, "כי הקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה" (ב"ק).

פעם אחת ברך בני על הפת ולא עניתי "אמן" אחר ברכתו. האריך לי הקב"ה אפו, עד אותה עת בה עמדתי בתפילה ולא הפסקתי בכדי לענות על ברכת המלך. "באותה עת עלתה מידת הדין וקטרגה, תבעה את שלה וביקשה להעניש על כך שלא עניתי אמן על ברכת הפת שברך בני, ויצא הדין מלפני המלך כי אקבל את עונשי על כך בעולם הזה, וכך היה". את הדבריו המזעזעים חתם הרב בבקשה מידידו החי: 'הודע את המעשה הנורא לבניך ולבני בניך, עד עולם, למען יכירו הכל בחשיבותה של עניית 'אמן'". רבי יצחק אבוהב סיים את המעשה הנורא ופנה לרבי מרדכי יפה: "מוחל אני לך בשני תנאים: האחד, שבכל מקום בו תהיה, תדרוש ותעורר את הרבים בדבר חשיבות עניית 'אמן'. והשני, שתצווה על בניך ובני בניך שיודיעו את דבר המעשה שסיפרתי לך לבניהם אחריהם עד עולם". "דע לך" חתם רבי יצחק, "כי רק מאהבת מרדכי נהגתי בך כך, בנידוי ובנזיפה, כדי להצילך מקטרוג ומעונשים קשים". לא יצאו ימים מרובים ורבי מרדכי נפרד מרבי יצחק באהבה ובאחווה, כשהוא בקי ומלומד בשתי חכמות מופלאות, חכמת העיבור וחכמת עניית 'אמן'.

(הסיפור מופיע ב"כף החיים" ובסידור "נהורא השלם" לרבי יעקב מליסא, בדרך החיים ודרך עץ החיים. מהמאסף של יו"ר "עזר מציון", הרב חנניה צ'ולק שליט"א).

שביבים / שאול שיף

10 סיפורונים על כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש
לרגל יוד אלף שבט יום עלייתו על כס הנשיאות

"איני רוצה להינתק מהקב"ה אפילו על הנייר"

סיפר הרה"ג הרב שמואל-יעקב רובינשטיין זצ"ל, מי שהיה הרב של פארים:

מיד כשנכנסו הקלגסים הנאצים לפארים, יצאה פקודה לקיים רישום של כל התושבים, על-פי הדת והגזע שלהם. כוונתם השטנית הייתה שקופה - להכין את יהודי צרפת לקראת 'הפתרון הסופי' - להשמיד, להרוג ולאבד את כל יהודי המדינה. כשהגיעו הפוקדים לביתו של הרמ"ש (כך היה כינויו של הרבי מליובאוויטש באותם ימים), לא היה הרמ"ש בביתו. מחמת הסכנה, נמסרה להם בבית תשובה משתמעת לשתי פנים ביחס לשאלת הדת - "אורתודוקסית" (המלה "אורתודוכסית" משמעותה גם דת יוונית אורתודוכסית, וגם יהודי שומר תורה ומצוות, חרדי). הפוקדים הבינו משום-מה שכוונת הרבנית היא לדת יוונית אורתודוכסית, וכך הם רשמו. אין צורך לציין שהיה זה בגדר הצלת נפשות ממש באותם ימים. כשחזר הרמ"ש לביתו ונודע לו על כך, אמר הרמ"ש: איני רוצה להינתק מהקב"ה והעם היהודי אפילו על הנייר! הוא מיהר, ללא אומר ודברים, למשרד המרכזי של הרישום, ולהשתוממותם הרבה של הפקידים, ביקש לתקן את רישום סעיף הדת ל"יהודית".

אנו ובנינו

רב חשוב מארץ הקודש ביקר פעם אצל הרבי. במהלך השיחה עורר הרבי את אותו רב על הצורך לפעול למען חינוך הנוער, והרבי הפנה אליו שאלה ישירה:

- מה אתם עושים כדי לתקן את מצבו הגרוע של הנוער ששקוע בסמים ואף למטה מזה?

על כך ענה אותו רב: אצל הילדים שלנו זה לא קיים. הגיב הרבי בפליאה:

- איזה ילדים יהודים אינם הילדים שלנו?!

ברוך שומר הבטחתו

הרב שלום ה' מניו-יורק, היה חשוך בנים שנים רבות (כשמונה עשרה שנה). בהתוועדות פורים בשנת תשט"ז, הפתיע הרבי ופנה ברבים אל ר' שלום, ואמר לו:

- שיפסיקו לקרוא לך "סידני" אלא "שלום" ותהא שלם בגוף ובנשמה, ולשנה הבאה תיוושע בזרע של קיימא! כעבור שנה בדיוק נולדה לו בת, וכיום יש לו ממנה דור ישרים יבורך. הגה"צ רבי ישראל יצחק הלוי רייזמן זצ"ל, ראב"ד הבד"צ של העדה החרדית בירושלים, שהאחים הרבנים ה' למדו אצלו בצעירותם בירושלים, היה מספר את המעשה הזה בהתפעלות והתרגשות גדולה. "להבטיח ברבים ובפרהסיא ילד למי שכבר ח"י שנה אין לו ילדים?!"

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו

בימים שלפני פורים תשי"ג הגיעה לשיאה "עלילת הרופאים". התעמולה הארסית של סטלין ומשטרו נגד היהודים גברה מיום ליום. התחושה של יהודים רבים בכל העולם היתה שכלל ישראל ברוסיה - תחת שלטונו העריץ של סטאלין - עומד בפני סכנה מוחשית נוראה. שום מוצא לא נראה באופק ויהודים בכל העולם שפכו שיחם ודמעותיהם בפני היושב במרומים.

כבכל שנה, קהל גדול נאסף במוצאי יום הפורים להתוועדות של הרבי. בתחילת ההתוועדות אמר הרבי מאמר חסידות על הפסוק: "ויהי אומן את הדסה היא אסתר". כמו תמיד, לפני אמירת ה"מאמר" ניתן היה להבחין על פניו הקדושות של הרבי רצינות ודבקות בלתי רגילה וניכר היה שבעוד דקות אחדות ישמיע "דברי אלוקים חיים", ואכן תוך כמה רגעים אמר את ה"מאמר".

חלפו כמה שעות, במהלכן היו כמה שיחות קודש בענייני דיומא, שירת ניגונים ואמירת "לחיים" כנהוג. ואז, לפנות בוקר, שוב נעשו פני הקודש להבים. שוב ניכרה הרצינות והדביקות המוכרת שכמוה רואים לפני מאמר. כולם הרגישו על פניו הקדושות של הרבי שהוא עומד להשמיע שוב 'דברי אלוקים חיים', למרות שדבר כזה לא אירע מעולם. לא אירע אפילו פעם אחת שהרבי יאמר שני "מאמרי דא"ח" באותה התוועדות. לפתע, כאשר פניו הק' הולכים ומתלהטים בדבקות עצומה, פתח הרבי ואמר בקול של התרגשות:

- בתקופת המהפכה ברוסיה לאחר מפלתו של הקיסר (הצאר), הורה כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לחסידים שישתתפו בבחירות שנערכו במדינה. בהתאם לכך, הגיע למקום שבו התקיימו הבחירות גם אחד החסידים שהיה מופשט לגמרי מהוויות העולם, ולא ידע כלל מה מתרחש במדינה - שהרי הוא צריך לקיים את ההוראה של הרבי, וכמובן, לאחרי הקדמת טבילה במקווה וחגירת אבנט, כראוי לקיום הוראה של הרבי. לאחר שעשה מה שצריך לעשות בשביל הבחירות, כפי שהורו לו חבריו - ראה אנשים עומדים ומכריזים "הו-רה" [= ברוסית: הידד], ועמד גם הוא והכריז: "הו-רע, הו-רע, הו-רע"...

וכאן תיאר הרבי איך עשה בדיוק אותו חסיד - הוא עצם את עיניו, הרים את שתי ידיו ביחד כלפי מעלה והכריז שלוש פעמים: "הו-רע, הו-רע, הו-רע".

כשציבור החסידים הנוכח בהתוועדות ראה את הרבי עוצם את עיניו הקדושות, מניף את שתי ידיו הקדושות יחד כלפי מעלה ומכריז כך שלוש פעמים "הו-רע, הו-רע, הו-רע" - אף אחד לא הבין מה קורה כאן... אחרי שהרבי גמר לספר את הסיפור, הסתובב לימינו וסיפר שוב את כל הסיפור, כששוב הוא עוצם את עיניו הקדושות, מניף את שתי ידיו ביחד כלפי מעלה ומכריז שלוש

פעמים "הו-רע, הו-רע, הו-רע"... אחר כך הסתובב הרבי לצד שמאלו, ושוב סיפר את כל הסיפור, ושוב הראה בדיוק איך עשה החסיד. ושוב הסתובב הרבי לאחוריו, לעבר זקני החסידים שישבו שם, ושוב סיפר את הסיפור, ושוב הראה בדיוק איך עשה החסיד... אחרי שציבור החסידים שנכחו בהתוועדות שמע את המילים המפתיעות והמדהימות שהרבי השמיע, מתוך דבקות, וראה את פניו הק' יוקדות באש-קודש, היו כולם נסערים ונרגשים ומיד הבינו שיש דברים בגו, והדברים שמימיים, נעלמים ונסתרים. ואז, בהתעוררות גדולה, ספונטנית, קמו כולם בבת-אחת על רגליהם כשהרבי סיים לספר את הסיפור, וכל המסובים הכריזו יחד בהתרגשות שלוש פעמים: "הו-רע, הו-רע, הו-רע"...

מיד אחר כך פתח הרבי ואמר את המאמר השני, על הכתוב "על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור". לאחר ההתוועדות דיברו החסידים ביניהם על הפלא שבאמירת המאמר השני, ובמיוחד על הסיפור שקדם למאמר. כמה מזקני החסידים התבטאו שבוודאי הרבי פעל עניין גדול ונורא הקשור למה שמתרחש 'במדינה ההיא'. ואמנם כעבור שלושה ימים העולם עצר את נשימתו לשמע החדשות המסעירות. התברר כי שליט-השליטים, הצורר סטאלין יימח שמו, מת באופן פתאומי ממש במוצאי פורים, בזמן ההתוועדות אצל הרבי. גם אם קשה לקרוא על העיר מוסקווה את הביטוי "צהלה ושמחה", המוני היהודים נשמו לרווחה. הם לא יכלו לתאר לעצמם סיום יותר פלאי ומוצלח לעלילת הרופאים. העצורים שוחררו והסיפור נגמר. בעקבות מותו של השליט העריץ השתנה המצב ברוסיה תכלית שינוי, אסירים רבים שוחררו ותמה תקופה נוראה בחיי יהודי רוסיה.

לא על-ידי מלאך

בחג השבועות תשמ"א, הסביר הרבי את ההבדל בין עבודתו של מלאך לעבודתו של יהודי: - כששואלים מה מדויק יותר - ציור או תמונה של מצלמה - ברור שכל בר דעת יענה שתמונת המצלמה מדוייקת יותר. הציור הכי טוב של הצייר הכי מומחה לא מגיע לדיוק של התמונה שצילמה המצלמה. ואם-כן לכאורה מאד תמוה: איך ייתכן שציור שהוא פחות מדוייק מתמונה יכול להיות שווה מיליוני דולרים, ואילו התמונה שתמיד יותר מדוייקת מהציור שווה לכל היותר דולר או שניים או שלושה? והתשובה היא:

א) את התמונה עושה המכונה, המצלמה. אדם יכול ללחוץ על הכפתור ולצלם בלי להשקיע כלום מכוחותיו, לכן היא שווה רק דולר או שניים או שלושה. הציור, לעומת זאת, הוא מעשי ידי אדם. הצייר מתייגע ומשקיע בציור את כל-כולו, בריכוז רב ומתוך ניצול כישרונותיו - לכן הציור שווה הרבה יותר ועשוי להגיע גם לשווי של מיליוני דולרים.

ב) (משום כך גם) תמונת המצלמה אמנם הרבה יותר מדויקת מציור, אך לאידך בציור עשוי להיות הרבה יותר 'חיות' מאשר במצלמה. זה בדיוק ההבדל - אמר הרבי - בין עבודת המלאכים לעבודת הנשמות של בני-ישראל: עבודת המלאכים היא בדיוק מוחלט. הם אינם עושים שום טעות, שום סטייה ממה שנצטוו, "זיי פירן אויס די כוונה בתכלית השלמות", אך הם כמו מצלמה, כמו מכונה, הם לא השקיעו כלום בעבודתם כי לא היו צריכים להתגבר על שום יצר הרע. לכן, כמו בתמונה של מצלמה, ערך עבודתם לא שווה הרבה. היהודי, לעומתם, עבודתו אינה מדוייקת. ייתכן שהוא חוטא לא פעם, יש בו אפילו סטיה גדולה ממה שנצטווה, אך הוא לא מכונה. הוא עושה הכל ביגיעה ומשקיע בעמל את כישוריו. הוא זה שנאלץ להתמודד כל העת עם היצר הרע ולנצל לשם כך את כל כוחותיו - לכן, למרות שעבודתו אינה בשלמות לפי הכוונה ממש, ולעתים אפילו רחוקה מאד משלמות, אך השווי שלה עשוי להגיע גם לעשרה מיליון דולר, בהתאם לכוחות שהשקיע. זו למעשה הייתה התשובה שניתנה למלאכים כשביקשו לפני מתן תורה "תנה הודך על השמיים": וכי ייצר הרע יש בכם? לכם מגיע לקבל את התורה? דווקא לנשמות כאן למטה מגיע לקבל את התורה, כי עבודתם שווה וחשובה ונעלית לאין ערוך מעבודתכם.

ביד חזקה

סיפר הרב בייקר, מרבני קווינס (ובסוף ימיו תושב סביבות ירושלים):

הרובע שבו התגוררתי 'נשתחר' לגמרי, כך שרוב רובם של היהודים נטשוהו והתיישבו בשכונות אחרות. אף-על-פי-כן היה המקווה שבבניין בית-הכנסת המפואר פתוח כל לילה, כשהאשה הבלנית באה מדי ערב במסירות-נפש. כשהתפלאתי על עמידתה האיתנה והנחושה אל מול הסכנה הפיסית, והתעניינתי אצלה על כך - נדהמתי לשמוע כי מטעם הרבי מליובאוויטש מטלפנים אליה מזמן לזמן ומעודדים אותה שלא לעזוב את מלאכתה כל זמן שנשים יהודיות עדיין מתגוררות שם.

הסיפור עדיין לא תם. לימים החליט רב בית-הכנסת למכור את הבניין המפואר לגויים, כנוהג הנפסד בכגון זה בשכונות רבות, ומקווה הטהרה עמד אפוא בסכנה מוחשית. להחשת ביצוע המכירה שם בעל הבית מנעול על פתח המקווה, כך שהבלנית לא תוכל לפתוח וממילא יינטש. למדתי - מספר הרב בייקר - "קל וחומר" בעצמי, מאותה אשה צדקנית, וגיליתי תעוזה. פרצתי את המנעול בכח למען לא תיפגע טהרתן של ישראל, ואכן המזימה סוכלה. כאשר ביקרתי אצל הרבי וסיפרתי לו על כך, אורו פניו הקדושות משביעות רצון, והפטיר: "תבורכנה הידיים שעשו את המעשה הטוב הזה".

ומספר הרב בייקר: כיום, למרות זקנותי המופלגת ואבריי החלשים - שתי ידיי בריאות ורעננות להפליא כמו של בחור צעיר...

כשרגל אחת חולה

עיתונאי לא דתי, שאל את הרבי ב'יחידות' (זה היה בתקופה שכמה אנשים דתיים בארץ נתפסו בשחיתות ובמעשי גניבות): מה שווה להיות דתי אם תופסים אנשים דתיים בשחיתויות כאלו?

ענה לו הרבי: אם לבן-אדם יש רגל אחת בריאה, ורגל שנייה חולה שצריכים לכרות אותה רח"ל, האם יאמר מה שווה לי הרגל הבריאה תכרתו גם אותה? חס-ושלום. אותו דבר כאן: זה שאותו יהודי דתי עושה דברים שלא יעשו - זו הרגל החולה. זה שהוא דתי ומקיים תורה ומצוות זו הרגל הבריאה. כמובן שצריכות להיות שתי רגלים בריאות. זה המצב הנורמלי והרצוי. אך כשלמישהו רגל אחת חולה אי-אפשר לומר 'מה שווה הרגל הבריאה'.

כי ישמע... את קולי תחנוני

סיפר הרב יהודה לייב גרונר מזכירו של הרבי:

את הסיפור הראשון שמעתי מרב צעיר שאינו חסיד חב"ד, שסיפרו במסיבת בר-מצווה בקראון-הייטס:

הגיעה אליו אישה קשת-יום שסיפרה לו על בעלה שעזב אותה לפני כך וכך שנים ואינו מוכן להעניק לה גט. האישה ביקשה מהרב להתערב למענה ולפעול על הבעל שיגרשה. הרב ניסה את יכולתו אך ללא הועיל. כמה זמן לפני פסח הגיעה האישה למשרדו ואמרה לו שאינה עוזבת את המקום לפני שיסדיר את עניינה. חשב הרב

וחשב, עד שלפתע הבזיק במוחו רעיון. הוא הציע לאישה לנסוע לאהל של הרבי מליובאוויטש ואף דאג שיסיעו אותה לשם. האישה כתבה פתקא ובו ביקשה שייתן בדעת בעלה מחשבה להסכים לתת לה גט. היא נכנסה לאהל לומר תהילים ולקרוא את הפתקא שכתבה.

מספר הרב: רבע שעה אחרי שעזבה את האוהל, מצלצל הטלפון של האישה. על הקו היה עורך-דינה שביקש לשוחח עמה. הוא סיפר לה בהפתעה גדולה כי לפני כרבע שעה התקשר אליו הבעל ואמר כי שינה את דעתו והחליט לתת לה גט. האישה, אחוזת התרגשות ותדהמה, התקשרה אלי מיד וסיפרה לי על הנס הגדול שזה עתה התחולל. בתוך שעות אחדות נקבעה פגישה בבית-הדין, והכל בא על מקומו בשלום...

"לעושה נפלאות גדולות"

מיומנו של אחד התלמידים, פסח תשכ"ט:

"בעת שהגיעו בהגדה ל"לעושה נפלאות גדולות" שבהלל, הגביה לפתע הרבי את קולו ואמר פסוק זה בקול רם מאד ובהתרגשות גדולה, ולא אמר פעם אחת, כנהוג, אלא חזר על זה שלוש פעמים וכל פעם בקול רם יותר ובהתרגשות גדולה יותר. במוצאי החג נודע כי ממש באותן דקות שהרבי אמר הפסוק נפל פגז בחדר-אוכל של אחד המוצבים בסיני והיה יכול לגרום ח"ו להרג הרבה מאד חיילים ובנס גלוי הפגז לא התפוצץ כלל."

ובקרב קדושים

כתב רבי אלחנן היילפרין, גאב"ד קהילת החרדים בלונדון:

"באחת משיחותיי עם הגאון הצדיק רבי משה מונד זצ"ל אב"ד מיקולייב, שהיה מחשובי חסידי בעלזא בדור הקודם, שהתגורר בפארים ואחר-כך בלונדון ושם מנו"כ, הזדמן לנו לדבר אודות כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל. והנה, ברגע שהזכרתי את הרבי, אמר הרב מונד בהתרגשות רבה: "הליובאוויטשער רבי הוא איש קדוש". אני, שהכרתי אותו שאינו רגיל להגדיל ולפאר את הצדיקים שאינם מאדמו"רי בעלזא, התפלאתי שמתבטא בלשון זה אודות האדמו"ר מליובאוויטש, ואז הוא סיפר לי: פעם נזדמן לי לנסוע ברכבת בין-ארצית באירופה בדרכי מפארים לוורשה. והנה הבחנתי באברך בעל צורה עדינה ומרשימה שחיפש את התא שלו והתיישב באחד המושבים מתוך הארבעה שהיו בתא. לאחר כמה תחנות, נכנסה נוכרית אחת לאותו התא לפי המקום שהיה רשום לה בכרטיס, ואז קם אותו אברך, יצא מהתא (אף על פי שהיה פתוח והיו שם עוד אנשים) ונעמד בירכתי אחד הקרונות, וכך היה שקוע בלימוד בגמרא קטנה שהייתה בידו במשך כעשר שעות (!) כל זה נמשך החל מזמן קצר לאחר תחילת הנסיעה שיצאה בשמונה בערב מפארים, עד שהגיעה לתחנת קטוביץ ב-03.7 בבוקר. נוסעים עלו וירדו, רוכלים הסתובבו, וכל הרעש וההמולה כלל לא נגעו ולא פגעו באותו אברך, שעמד ולמד בלי הפסקה לרגע אחד. נפעמתי מאוד מן המחזה, אבל לא ידעתי מיהו האברך. בתחנת קטוביץ ירדו הרבה נוסעים וגם אותה נוכרית. האברך ראה שהתא התפנה ונכנס לשבת והמשיך ללמוד. בהגיע הרכבת לתחנה בוורשה, ראיתי קבוצה מחסידי ליובאוויטש שבאו לקדם את פני האברך בבית הנתיבות, ואז נתברר לי, כי זהו חתנו הצעיר של אדמו"ר הריי"ץ מליובאוויטש."

(מתוך ספרו של עורך "כפר חב"ד, הרב אהרן דב הלפרין)

בסוד שיח
כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il